

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.,
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătinindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr.,
a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumerează și la poste și la librării.

În București

primește abonamente Ioan Bianu, profesor, București,
Calea Victoriei nr. 135.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se inapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

LA LUPTĂ.

Sînt tocmai zece zile, de când Ungurii li-a succedat se furișeze în „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ o corespondență, în care între altele se scrie:

„Es ist leicht, der ungarischen Regierung Rathschläge zu geben und ihr nahezu legen, sie möge ihren Frieden mit den Rumänen machen. Aber kann man von ihr im Ernste erwarten, das sie sich mit Leuten wie Ratin und Genossen einlasse, die im Herzen enragirte Irredentisten sind und auch in Hermannstadt wieder Dinge verlangt haben, bei deren Realisirung der ungarische Staat in die Brüche gehen müsste? Jede Nationalität, die auf dem Boden der Verfassung steht und berechtigte Beschwerden vorbringen kann, ist in Ungarn im Stande, deren Sanirung auf gesetzlichem Wege zu erreichen. Der schlagendste Beweis dafür sind die Siebenbürger Sachsen, die den Boden der Verfassung nie verlassen haben und deren Wünsche dennoch erfüllt sind.“

Pe românește:

„E lucru ușor să dai guvernului unguresc sfat ca să se împace cu România; se poate oare însă aștepta în chip serios, ca guvernul să stea de vorbă cu oamenii ca Ratin și soții, care în fundul inimii lor sînt irredentiști sîlbateci, care și la Sibiu au săvîșit lucruri, ale căror realizare ar face puzderie din statul ungar? Ori-care națiune stînd pe basă constituțională și prezentîndu-se cu plîngerii îndreptățite, poate să gîsească lecure în Ungaria. Dovadă eclatantă despre aceasta sînt Sașii din Ardeal, care nici-odată nu au pîrșit terenul legal, totuși dorințele lor au fost împlinite.“

Nu discutăm aci miserabila calumnie aruncată asupra veneratului nostru president Dr. I. Rațiu că ar fi irredentist. Dar' acest înțelept bărbat politic al nostru a trăit o viață întreagă aducînd servicii reale patriei și tronului, după-cum întreaga sa activitate recentă deasemeni este o protestare în contra infamiilor eșite din oficiu maghiar.

Vom reproduce numai din organul frunțas național săsesc „Siebenbürgisch-Deutsches Tagblatt“ dela 25 August următoarele:

Der unheimlich auffodernde Brand der Nationalitätenfrage in Ungarn hin-

dert die magyarischen Kreise nicht einen Augenblick an der Fortsetzung ihres Baues am magyarischen Nationalstaat. Unlängst forderte „Egyetértés“ kategorisch die Verstaatlichung des Volksschulwesens als einen der wirksamsten Faktoren zur Lösung der Nationalitätenfrage, und auf dem letztthin abgehaltenen Kongress der königl. Schulinspektoren wurde ein Antrag auf Ausmerzung der Muttersprache in den nicht-magyarischen Volksschulen eingebracht mit der Begründung, es sei unpädagogisch und gehe nicht an, die Kinder zugleich zwei Sprachen lernen zu lassen.

Auch „Pesti Naplo“ tritt für eine Revision des 38. Gesetzartikels von 1868 über das Volksschulwesen im Sinne der nationalen Politik ein. Man muss an der Zurechnungsfähigkeit dieser phantastischen Politiker zweifeln. Glauben denn die naiven Schwärmer für die nationale Politik wirklich, die nicht-magyarischen Nationalitäten würden sich einen einen solchen Faustschlag ruhig gefallen lassen?

Pe românește:

„Flăcările focului fioros în care se află cestiunea naționalităților din Ungaria nu împedecă nici un moment cercurile maghiare să-și urmeze a zădărire de statului maghiar național. Acum de curînd „Egyetértés“ a cerut categoric prefacerea tuturor școlilor în școli de stat ca unul din mijloacele cele mai eficiente întru rezolvarea cestiunii naționale. La congresul inspectorilor școlari ținut mai zilele trecute a fost prezentată o propunere întru eliminarea totală a limbii materne din școlile nemaghiare cu motivarea că nu e pedagogic și că nu merge ca copiii să învețe două limbi în aceeași vreme.“

„Și „Pesti Naplo“ intervine pentru revizuirea art. de lege XXXVIII din 1868 privitor la instrucția populară în sensul politicii maghiare naționale.“

„Trebue să ne îndoin că acești politici fantastici să aibă mințile sănătoase. Cred oare naivii rîvnitori ai politicii naționale că naționalitățile nemaghiare vor lasa liniștiți să li se aplice o astfel de lovitură de pumn în față?“

Credem, că după-ce vor fi cetit aceste rînduri ale organului național

săsesc, ziaristii guvernamentali din Germania se vor fi conșinș, că dacă țin să apere dreptatea, apoi pe viitor nu vor mai da ospitalitate în coloanele ziarelor lor nici unui singur șir scris în favorul Ungurii.

Ear' nouă nu ne rămîne, decît ca în fața curentului șovinist ce crește într-una, să ne organizăm tot mai bine, și toți câți amînînțați sîntem: Slovaci, Sîrbi, Ruteni și Sași, să ne strîngem rîndurile și tari în credința biruinței o singură devisă să avem toți:

La luptă!

Aiorări ungurești. În „Pesti Naplo“ dela 25 August preotul reformat Sipos Imre din Beiuș scrie un lung articol, în care se laudă că el a făcut în trecut toate denunțările contra gimnasiului din Beiuș.

Numitul patriot cere apoi, ca pentru „salvarea patriei“ (sărmană patrie, toți pecații îi batjocoresc numele sfânt!) pe viitor să se introducă limba maghiară ca singura limbă de propunere în gimnasiu, ear' cea română să fie cu deservire scoasă din gimnasiul românesc al Beiușului.

Presa italiană și cestiunea română. „Corrispondenza internazionale“ din Parma în numărul seu dela 22 August publică pe întreaga pagină întăiu un articol în care polemizează cu Ovreuil Ováry, care mai zilele trecute colindase pe la câteva ziare italiene și a publicat articole favorabile Ungurii.

Numita foaie italiană arată cum agentul maghiar a debitat minciuni, arată toate prigonirile maghiare și se exprimă cu multă iubire pentru Români, pe care — zice — „Ungurii vor să-și distrugă prin cele mai oribile persecuțiuni“.

Foile maghiare despre succesul Slovacilor.

„Magyar Hirlap“ dela 25 August primește următoarele din L.-Szt.-Miklos:

„Eroii sinodului districtual evangelic de dincoace de Dunăre pot să sîrbătorească: au dobîndit nu numai că la întrunire se debate slovește, dar' și la petrecerea de seara au putut să se delecteze cu graiul sunător al limbii slovești; în hotelul la „Vulturul-negru“ s'a dat concert vocal cu teatru slovac“

cesc; toți anteluptătorii slovaci au fost acolo; sala a fost înșesată de lume.“

„Conferența s'a urmat azi-dimineață, — tot așa ca și ieri, — slovește. La începutul ședinței Maghiarii (adecă prăpădiții de soiul lui Moldován Gergely. Red. „Trib.“) au declarat, că deoarece la alegerea de ieri Maghiarii au căzut cu toții și se găsește în minoritate, prin urmare înzadar fac propuneri, nu voese să strice concordia între Slovaci, de aceea simțesc datoria morală să se depărteze toți dela majoritatea tiranică. Ceea-ce au și făcut fadată.“

Afară de vorbirile celor doi presidenti, întreagă desbaterea a fost dusă numai în limba slovacă.

Presidentul Szentiványi neavînd energie să se scoale și să ceară drepturi pentru limba maghiară, a căutat pretext potrivit să se retragă. L-a și găsit pe la 10 oare, anunțînd că „nu-i e bine“ și s'a dus.

Dula a prezentat lista delegaților de trimis la sinodul general. Episcopul Baltik se opuse listei prezentate zicînd că în ea nu se găsește nici un protopopiat reprezentat în ea. La votarea episcopul Baltik a căpătăt 3 voturi, ear' Dula 19. (Aci raportorul ovreiesc al lui „Magyar Hirlap“ n'a înțeles bine, căci episcopii toți sînt membri sinodului general fără a fi aleși. Vom da explicare în numărul viitor după „Nár. Noviny“. Red. „Tribunei.“) Candidații din protopopiatele Mosony și Pressburg au căzut la alegere.

În privința gimnasiului slovac de înființat la Turceansky-S.-Martin, conferența a hotărît că această afacere va fi înaintată sinodului general.

După amezai Baltik earăși a făcut încercare ca raporturile să fie prezentate ungurește. Majoritatea însă s'a împotrivit, înșoțînd cu intreruperi șgomoatoase raporturile ungurești.

„Budapesti Hirlap“ dela 25 August într'un articol de fond scrie între altele:

Nu este deci mirare, dacă Slovacii au început deja să se gîndească: dacă li-a succed Românilor, Sîrbilor, Rutenilor, Croaților, Sașilor o să le succedă și Slovacilor și anume, dacă nu se poate rupe din Ungaria o parte care să fie național slovească, cel puțin să se formeze o instituțiune separată slovească în biserica slovacă. Aceste sînt tendințele care li conduc pe oamenii lui Dula, care în districtele bisericesti caută cearta cu Ungurii, nu se supun conventului.

Dînd raport despre cele întemplate între Slovaci mai scrie:

Districtul a hotărît apoi, ca pe anul viitor să înființeze în T.-St.-Márton un gimnasiu slovecesc, unde afară de gramatica maghiară și geografie, celelalte studii să fie toate în limba slovacă. La cestiunea programului școlar protopopul Ciulik din Tura a obiecționat, că pentru limba maghiară s'au pus oare mai multe decît pentru cea slovecescă. A propus să se purcedă invers. Episcopul Baltik a susținut programul cel original, înzadar însă, pentru-că a fost majorisat și s'a primit propunerea lui Ciulik.

Întreaga adunare face impresia ca-și-cînd nu ar fi adunați credincioșii unei confesiuni, ci ar fi o sfătuire a agitatorilor slovaci.

Așa și trebue să fie!

Spicuri din foile maghiare.

Ziarul „Szabadság“ scrisese niște minciuni gogonețe despre preotul român Eugen Venter.

Eată acum ce răspunde numitul preot tot în numita foaie, nrul dela 29 August.

Declarațiune.

„1. În Genieta n'am cunoscut nici-odată și nu cunosc pe un Veuler Jenő, „preot cunume nemțesc, dar' cu inimă ungurească“, acolo e preot Eugen Venter, adecă eu, care sînt Român atît cu numele, cît și cu inima.“

„2. La observarea d-voastre: „Pe acel om maghiar, pe care l-a pedepsit pentru-că era Maghiar“, am onoare a declara odată pentru totdeauna, că eu sînt Român, Românii mi-au fost trîbunii și Români mi vor fi și urmașii. Observ însă, că sînt atît de credincios cetățean al patriei acesteia, ca și ori-care Maghiar.“

„3. Afirmarea, că „pentru aceea m'au transferat în România (?) fiindcă am ținut o cuvîntare maghiară în biserica la sîrbătorearea teoforică“, o resping cu toată rezoluțiunea și o declar de acusare nebasată, precum am declarat deja în numerii dela 12 August ai foilor locale, că Ex. Sa episcopul n'a urmat nici o tendență politică cînd m'a transferat în altă parohie. Transferarea mea a urmat numai din cauza unui conflict avut cu protopopul meu Antoniu Bonyi, care din răsunare personală a intrigat în contra mea.“

„Declar în fine, că toți aceia, care voesc să mă stigmatizeze și să-și imprime cu sila timbrul dejositor al renegatismului, sînt în mare eroare, căci voesc să aud lumea

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Amintiri din București.

I.)*

Am cunoscut în București o doamnă bogată. Era tînără, abia să fi împlinit douăzeci-și-doi de ani, vîduvă și frumoasă. Nu-i lipsia nimic din ceea-ce femeile pot invidia. Ear' bărbații câți o cunoșteau, toți cădeau în păcate grele. Trăia sub paza unei mătușe. Biata bîtrîna, adevărată martiră! Pentru-ca să nu uit a spune: tînăra vîduvă, doamna Olimpia, trecuse demult peste anul de doliu și trăia o viață ca în lumea mare: în desfătări, pe care bîtrîna le considera ca lucruri oprite și de oameni și de D-zeu.

Numai că nu-și gășise discipolă! Doamna Olimpia petrecea iarna jumătate în București și jumătate la Nizza. Primăvara călătoria, vara era cînd la Constanța, cînd la Ostanda, și toamna se întorcea ear' la București. „O viață întreagă pe drum, totuși prea e mult“, zicea bîtrîna. Nu se lăsa însă de nepoată-sa, pentru cuvînt, că nu se cade a lăsa singură pe o damă tînără. Sânge rîu nu-și făcea însă nepoată-sa de severele ei învîțături. Dimpotrivă: își avea pretutindenea curțisanii ei, acasă întocmai ca în străinătate. Ba unii, credincioșii curții, cum fi numia în glumă, o înșoțiau pretutindenea.

„Un demon“, — ziceau unii. „Se joacă cu bărbații, cum fetele mici se joacă cu păpușile.“

*) Dintr'un volum ce autorul va pune în curînd sub tipar. Redacția.

„Un suflet neastîmpărat, o nenorocită“, răspundeam eu, care cunoșteam trecutul acestui „demon“.

Părinții ei, niște boieri ajuși în miserie, o măritaseră cu sila după un colonel bîtrîn, dar' bogat. Muriseră apoi la trei ani, după-ce mai gustaseră odată din viața splendidă de mai înainte. Ea-i jell și nu-i jell: nu le putea ierta că au jertfit-o. Noroc că mîngăierea fi veni curînd: sub forma unei apoplexii ce lovi pe colonelul.

D'aci începu viața, o viață sîlbatecă de plăceri.

Olimpia se răbuna și pe soarte și pe oameni.

Și tot nu se simția fericită: în acel roiu de bărbați ce mișuiau în jurul ei, nu aflase decît smeriți, timizi, sclavi ori pătimași nebuni.

Unul se oferia să-și lase familia, numai să-l iee de bărbat.

L-a dat pe ușa afară!

Altul, milionar, s'a legat să-și deponă la picioare toată averea sa.

Ea nu i-a răspuns nimic atunci. A dat numai poruncă servitoarei, că dacă va mai veni, să spună milionarului, că pentru dînsul nici-odată nu mai e acasă.

„Îl ursec! Prea mi-a arătat mult dispreț neghiobul“, mi-a spus vorbind de el.

Un al treilea, un tînăr, amînța că se omoară, dacă nu-l va iubi.

L-a rîs în față. Ear' cînd a auzit că tînărul s'a ținut de vorbă, a zis: „Cel puțin a murit ca bărbat, dacă n'a știut să trăiască astfel!“

„Ce crezi, tîni zicea, mie nu mi-a venit oare în minte să măucid? Să mă mărite

abia eșită din pension, după un sac de paic!.. Am suferit însă în tăcere. O, sînt înșpăimîntătoare aceste dureri. Să nu te miri, nici să arunci cu petri în femeile ce cad ne mai putînd să supoarte astfel de viață! Cîte nopți n'am petrecut în veghiere închipuindu-mi un ideal pe care drept aș fi avut să-l cunosc aievea. ... Și ce disgust de viață nu mă cuprîndea, cînd în sfîntul meu vis turburată mî simțiam de horcăitul bărbatului meu — a nu! nu bărbatul meu! nu-l cinstesc cu acest nume: căleul tîneretei mele...“

Și de aceea, în dorul și neastîmpărul ei, Olimpia în adevăr era un demon, o îngrămădire de capriții: mîndră, severă, că n'ar fi permis nici unui din multii ei curtesani să-și adreseze o vorbă galantă. Altă-dată șglobeie, nesocotind ori-ce regulă socială; făcea excursie înșoțită numai de un bărbat, și a doua zi petrecea în barcă, până tîrziu, pe lună, cu altul.

Plîngea la vederea vre-unei nenorociri, și trata crud pe oamenii ce o slăviau.

Da bucuroasă banii toți ce-i avea unui cerșitor din strada, și bărbaților care o urmăria cu șeptămănilă, o vorbă bună nu le dedea.

Adesea credea că-i place să o adore toți; atît de mult căuta să-și încante pe toți.

Și totuși nu s'a aflat bărbat, care să se fi putut lăuda cu mai mult, decît că i-a îngăduit să-și sărute mîna...“

Altă-dată nu se arăta zile de-arîndul, ci părea a se ascunde dinaintea oamenilor. Cetia și — ceea-ce puțin ar fi crezut — stătea dusă pe gînduri, oare întregi, ca atunci, cînd era încă în pension și se întreba, dela fe-reastră: oare cum va fi lumea dincolo de

aceste geamuri văpsite?!.. Să nu o fi cunoscut oare nici acum?..“

II.

„Sînt bolnavă“, îmi zise într'o zi. Stătea culcată pe o sofa, într'o rochie ce i-se lipia strîns de trup; ce trup măiestos.

Înadever fața fi era palidă. Ochii oboșiți, întrînșii aceeași putere atrăgătoare însă ca altă-dată.

„Poate-că din pricina acestor zile urite de iarnă“, răspunsei, sîrutîndu-i mîna și așezîndu-mă pe taburelul dinaintea ei. „Mă și mir că n'ai plecat încă la Nizza ori aiurea, spre Sud“.

„N'am să plec deloc“.

Cuvintele acestea mă nedumeriră.

„Da, da, să mă crezi“, adăgă glîcînd ceea-ce se petrece în mine.

„Și nu ești curios să știi pricina“, întrebă.

Fără să aștepte apoi răspunsul, urmă: „Ascultă. N'am să mă mai duc nicăiri din oraș, n'am să mă colind lumea. Mi-am găsit lumea... Ascultă până în capăt“.

Îmi spuse că la una din amicele ei a făcut cunoștință cu un tînăr avocat. „Mi-l descrie, cum descriu toate femeile pe omul de care le e drag.“

„Și nu zici nimic la toate acestea?“

Nu știam ce să zic.

„A, ghicesc: crezi că e un sentiment trecător, un capriciu-că alte multe. Nu, tî-o jur. De cînd m'am conșinș că-l cunosc, și-l cunosc bine, l-am întîlnit de mai multe-ori, am conșinș că-l iubesc, că este cel pe care l-am căutat de cînd mă știu“.

A trecut și primăvara. Olimpia se afla încă tot în București. Începeam a crede, că nu am capriciu, dar' o patimă e la mijloc. Ear' cînd o vîzii că peste vară se duce la Cîmpina, mă conviseiu de adevărul cuvîntelor ei: iubia și ținea să fie în apropierea slăvitei lumi, ear' tînărul avocat petrecea vara la bunica lui din Cîmpina.

Spre toamnă s'a întors, nu fericită, cum presupuneam să o reved, ci abătută. Din energică, de par-că răspîndia schinte în jurul ei, cum fusese, deveni blîndă, de o blîndeță evlavioasă, melancolică, gîndia că e fată visătoare de șesșezecizece ani.

Închipuțiți, zise cu un surris, ciudat de dulceag și amar în același timp, — închipuțiți că mai mult am umblat la biserică, decît la petreceri... Trebue că miros și acum a tămăie“.

Explicația: bunica tînărului avocat era preoteasă vîduvă, de dragul ei, ori mai bine de dragul nepotului ei, Olimpia, învătă că în vară sînt două posturi: al Sfîntului Petru și Sfîntei Mărie și că în posturi creștinele bune trebue să meargă la biserică...“

Mă așteptam oare-cum, ca amorul lor să iee o formă pozitivă: să-și vedă căsătoriiți.

Cît de mare mi-a fost deci surprinderea, uimirea, nedumerirea mai ales, cînd tîrziu în toamnă ea se plîngea desneădîjuită, că el nu o iubește.

„Mai mult chiar, zicea ea, trebue că mă desprețuște. Mă crede o cochetă, nevrednică de el. Și are dreptate, ori nu am lăsat pe atîția să-și curtenească, ear' cînd am întîlnit un adevărat bărbat, pe el, întocmai ca o fată din școală, l-am pîndit, l-am căutat pe unde numai știam că umbli, m'am ținut în-

Intreaga, ca eu sunt preot roman si nu doresc deloc a sta pe un nivel cu dl Pituk Bela.

Genieta, 16 August 1893.

Eugen Venter, preot rom.

Un minunat raspuns acesta tuturor clevertilor din foile nemernice unguresti.

O fapta vrednica de urmat.

Primum urmatoarele:

De lunga Medies.

Stimate Dle Redactor!

Te rog a da loc in preuita foaie ce redigezi cu atata curagiu urmatoarele sire:

Zilele trecute am umblat priu partile Mediesului. Intreaga romanime de pe malurile Ternavei e scandalisata si se scarbeste de faptele marşave, asiatiche si fara de rusine ale şovinistilor maghiari.

Şi el suferă şi tace, căci așa e natura lui. Vremuri grele am ajuns — imi zicea un biet moşneag încrunţit din B. — se ne spargă Ungurii şi ferestrele bisericii, am ajuns ear' anul 48, nu le mai rămâne altceva decât să ne toace acum în cap, dar' aceea nu va fi: sau ei sub noi sau noi, pe ei? Eu 'l-am mângaiat şi apoi m'am dus să cercetez pe preotul din sat.

Un preot harnic şi cu simţăminte bune. Am vorbit multe, între altele şi-a exprimat bucuria că Dumnezeu 'l-a dăruit cu un protopop zelos şi cu simţăminte naţionale în persoană prea on. domn Ioan Moldovan. Apoi 'mi-a arătat circularul cu data de 24 August a. c. dreptat cătră preoţii din tractul seu.

Eată-1:

Nr. 324/1893

Onoraţi fraţi în Christos!

După-ce şovinismul maghiar nu mai cunoaşte margini, intru a cerca scurtarea şi nimicirea drepturilor noastre bisericeşti şi culturale prin voinţa de a introduce legi, care lovesc în faţă instituţiunile noastre cele mai sacre;

„după-ce curentul acestui şovinism a denegat la fapte barbare şi păgâneşti, ceea-ce fac numai popoarele cele mai sălbatice ale Africii, nu numai prin a împedea libertatea noastră religioasă, morală şi culturală, dar' adevă şi a sparge cu petri chiar şi bisericile şi altarele consacrate Dumnezeului popoarelor precum în zilele proxime de ruşinoasă amintire a făcut poporul maghiar, atacând cu petri reşedinţa episcopală şi biserica catedrală din Oradea-mare.

Pentru-ca să manifestăm înaintea factorilor competenţi şi a Europei civilizate simţul nostru de reprobare şi să protestăm cu solemnitate contra acestor fel de fapte scandaloase şi sacrilege, am aflat de bine a vă conchema în sinod extraordinar aici în Medies pe ziua de 7 Septembrie a. c.

Al fraţilor Voastre.

Medies, 24 August 1893.

Frate în Christos.

I. Moldovan, prot. gr.-cat

tr'una după el... adevărată persecuţiune... şi fără-ca să fiu îndreptăţită prin ceva din parte-i. Pentru-că s'a purtat cu o rezervă aproape ofensătoare faţă de mine. Şi totuşi eu ca o nebună, îl iubesc, îl admir şi nu-mi mai pot închipui în nici un chip viaţa fără el, fără-ca să-l ved, să-l aud, să-i string mâna... Cum m'ar batjocori toate prietenele, dacă ar şti!...

Se vedeau de altfel foarte rar. Ea nu prea umbla nicăiri, ear' el venia rar de tot pe la dînsa. Şi atunci în treburi, așa zicînd, oficioase: îl luase avocat al ei, să-i descurce afacerile cu locatarii caselor și arîndaşii mosiilor sale.

„Dacă a-şi şti că iubeşte pe alta, cel puțin așa are un motiv să încere a înbuși speranțele mele... Așa însă, mă mistui, încât m'aș omori de durere, dacă nu m'aș mîngăia, că pentru el m'ă dor... Am furat dela buna sa un portret al lui... Mă apropiu de baldachinul meu ca de un altar sfânt, căci pus-am portretul în locul iconei Maicei Fecioare și nu-i seară, în care să nu admorm privindu-l și nu stîng candela, ci o las să ardă, ca deșteptându-mă peste noapte, să-mi alin gândurile și simțirile toate, uitându-mă la el... Am suferit până-ce n'am iubit și vai, tot parte grea am și acum, când de slavă 'mi-e plin sufletul“...

Așa 'mi-se plîngea.

III.

Trecură doi ani la mijloc.

Intr'o zi tinărul avocat Frunzescu, așa îl chemă, primi un bilet dela Olimpia. Îl chemă în afaceri advocațiale.

Îi spuse, că ar vrea să vîndă toată averea.

„Rău faci. Bani nu aduc atîta venit“, — obiectă el.

„Dar' nu-mi pasă. Nici cît voi primi, n'am să țin pentru mine“, zise ea.

Eată un exemplar de protopop care voeste să-și vadă preoții la culmea chemării lor, ear' poporul bine.

Laudă dlui protopop! Barem de ar face toți așa.

Cu toată stima.

Nisie.

Dela „Asociațiune“.

Câmpeni (Munții-Apuseni), 8 Aug. st. n. 1893.

Domnule Redactor!

Cu o vie mulțumire sufletească prind condeul în mână pentru a scrie aceste șire, făcîndu-Ve un scurt raport despre ducererea adunării generale a subdespărțământului al XIII. al „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român“ ținută la 6 August n. a. c. în comuna Vidra-de-sus, care adunare a fost într'adevăr o sîrbătoare națională pentru inteligența și poporul nostru întrunite la un loc, o rară și frumoasă sîrbătoare carea ni-a făcut să uităm pentru moment zilele negre și asupritoare în care trăim, și totodată ne-a dat ocaziune a ne convinge, că întreg poporul nostru este conștient de chemarea sa, și își cunoaște omenii care se luptă pentru înaintarea lui în cultură și eliberarea din jugul apăsător.

Adunarea a decurs în ordinea următoare:

La oarele 10 1/2 toți cei prezenți ne-am îndreptat mersul spre edificiul școlii gr.-or., un edificiu care într'adevăr merită numele de școală, unde când am ajuns poporul din Vidra-de-sus, fiind adunat în număr ca la 300 persoane, ne-a primit cu strigăte de „Vivat“ și „Să trăiască“.

După-ce onorații membri ai comitetului subdespărțământului în frunte cu dl președinte Alexandru Filip și-au ocupat locurile la masa așezată anume pentru dîșii, președintele prin o vorbire acomodată începînd cu cuvintele: „În unire este putere“, arată în termeni populari scopul măreț ce-l urmărește „Asociațiunea transilvană“ dela înființarea sa și până de prezent, salută pe cei prezenți cu cuvinte călduroase, și între strigăte de „Să Trăiască“ declară ședința adunării generale a subdespărț. XIII. al „Asociațiunii transilvane“ de deschisă, apoi conform programului pune la ordine cetirea raportului subdespărțământului.

Cetîndu-se raportul prin secretarul comitetului Dr. Vasile Fodor, avocat în Abrud, acela e ascultat cu atențiune, propunerea comitetului ca premiul de 2 fl. destinat de adunarea generală din anul trecut, aceluși învîțător din raionul subdespărțământului, care va produce în decursul anului mai mulți altoi nobili, meri, peri etc., adunarea o primește și decide, ca premiul respectiv să se dea învîțătorului Magda din Feneș, unicului concurent ce a reflectat la acest premiu.

Urmează raportul cassarului, din care rezultă, că în decursul anului s'a încassat dela membrii suma de 205 fl., ear' restanțele se urcă la suma de 1200 fl. v. a.

În urma acestora conform programului se exmte o comisiune pentru încassarea de taxe dela membrii vechi și înscrierea de membri

noi. În această comisiune se aleg: Părintele protopresbiter Romul Furduiu, Iosif Gomboș și Michail Andreica, din a această comisiune însă părintele Romul Furduiu repășește și în locul domniei-sale se alege dl Dr. Vasile Preda, apoi se suspendă ședința pentru 15 minute, ca comisiunea aleasă să poată lucra.

Redeschizîndu-se ședința, comisiunea exmisă prin raportorul seu, cassarul subdespărțământului, dl preot din Bucium-Șasa Babuțiu, aduce la cunoștința adunării generale, că s'au înscriș ca membri fundatori pe viață dl Aurel Danciu din Bucium-Cerbu și biserica gr.-or. din Vidra-de-sus, ear' dela membrii vechi, nou înscriși și ajutătorii au încurs suma de 169 fl. 10 cr., peste tot dar' s'a încassat suma de 369 fl. 10 cr. v. a., ceea-ce adunarea generală o ia la plăcută cunoștință și pe membrii nou înscriși între strigăte de „Să trăiască“ îi declară de membri ai „Asociațiunii transilvane“, totodată se decide, ca lista de înscriere să nu se închidă încă, deoarece pot să mai vină și alții, care ar dori să contribuie cu obolul lor la sporirea fondului „Asociațiunii“, după-cum s'a și întemplat, încasîndu-se încă 12 fl. v. a., astfel suma totală încassată cu această ocaziune face 381 fl. 10 cr. v. a.

La ordine se pune cetirea disertațiilor însinuate la presiđu.

Dl Dr. Vasile Fodor, dă cetire disertațiunii d-sale, intitulată: „Despre economia națională“, care a fost ascultată din partea celor prezenți cu mare atențiune, și la încheiere dl disertant a fost aclamat cu vii aplau-se de „Să trăiască“.

Deși în program n'a fost luat punctul referitor la propuneri, păr. prot. R. Furdui face propunerea, ca din venitul încurs dela membrii ajutătorii cu ocaziunea acestei adunări generale treia parte să se designeze pentru înființarea unui fond pentru adunarea și conservarea obiectelor antice aflătoare pe teritoriul acestui despărțământ.

Propunerea se sprijinește din partea membrilor. Dr. Laurențiu Pop, a avocat în Abrud însă face amendamentul: Să se exmită o comisiune pentru a studia această propunere, și apoi la proxima adunare generală să vină cu o lucrare precisată referitoare la înființarea sus numitului fond.

Propunerea dimpreună cu amendamentul făcut se primește cu unanimitate, afară însă de exmiterea comisiunii, în locul căreia se însărcinează comitetul cu studiarea și lucrarea planului respectiv. (Va urma.)

Sfințirea

bisericii gr.-or. române din Dolova

săvîrșită prin Preasfințitul Domn episcop al Caransebeșului Nicolae Popea în Dumineca din 23 Maiu 1893.

A doua zi, „Dumineca tuturor sfinților“, în 23 Maiu, la oarele 9 dimineața, trăgîndu-se clopotele, veniseră în biserica nouă și se îmbrăcară în ornate: Preacuvioșia Sa dl archimandrit Filaret Musta, domni protopresbiteri: Trifon Micșea și Dr. George Popovici, domni

peste două săptămâni să raporteze clientei sale despre pașii ce a întreprins.

O sfătul și acum să nu vîndă moșia, să mai aștepte, deoarece-ce pămîntul n'are tocmăi preț. Casa da, pentru-că de când cu alinierele și pavarea, chirurile se urcă.

„Este hotărîrea d-tale din urmă?“ „Da...“ În ea inima sta să se rupă. Va să zică adio pentru totdeauna scump vis!... Nu-i este decît o simplă clientă, n'are pentru ea decît sfaturi negustorești. De cause suferă ea o întrebare. O, dacă ar fi întrebă-o numai cu o vorbă și numai un pic să-i fi strîns mîna cu căldură, poate fi mărturisă, că desperarea o împinge la asemenea act, că a obosit în luptă cu ea însăși pentru el; ar fi părăsit-o și cea din urmă licărire de mîndrie, s'ar fi aruncat la piciorarele lui ori la pieptul lui, să-și plîngă durerea mare, dragostea nefermîrită... Dar' el s'a dus. Va crede că și această hotărîre a ei de a se face soră de caritate e un capriț, ca multe alte ce perd pe femei... Și se vede că nu vrea să ese din cercul de activitate advocațese: să cerceteze și să leuească sufletul ce pentru dînsul suferă, măcar că prin două vorbe schimbă în raiu durerea mare...

Sînt nefericiri care îți amăresc viața toată. Olimpiei i-se părea că nașterea sa însăși a fost o nefericire. Ear' zilele în care se chinuia cu gîndul renunțării îi erau ca învenitate... Se tîra pe jos, udînd cu lacrimi locul pe unde el a călcat... Vremea de aci încoace veacuri de neodihnă i-se părea, încât în mai puțin ca două săptămâni avu înfățișarea unei martire: martiră a nevinovăției sale, căci dacă nu i-ar fi fost patima curată, nu o s'ubciuna atîta.

IV.

Cu un aer serios, ca omul preocupat numai de afaceri, avocatul Frunzescu veni

preoți: Petru Popovici, Nicolae Popovici și Trifon Militar, în fine dl Dr. Traian Bădescu ca protodiacon, și după-ce se săvîrși sfințirea apei, suetul salvelor și al clopotelor anunțară venirea arhierelui la biserică, ear' sus amintii preoți îmbrăcați în ornat îi eșiră înainte, însă nu cum se proiectase, prin spalir până la arcul triumfal, fiindcă ploaia tot mai continua și a doua zi, ci numai până afară la intrarea principală, unde arhierel coborîndu-se din căruță îl petrecuseră cu litia până la amvon. Aci se îmbracă în ornatul arhieresc și se înepu actul sfințirii sub cîntările cele mai mărețe și ridicătoare de inimă, executate de cătră cei mai excelenți cîntăreți, anume domni: George Petrescu, preot, Petru Borcan, învîțător în Rețișor, Procopie Roșculeț, învîțător în Satu-nou și Iosif Manciuc, învîțător în Nicolinț, dintre care mai mult a excelat dl preot George Petrescu cu organul seu, dar' pe care toți comuna bisericească română din Dolova nu-i va uita nici-odată. După finirea actului sfințirii se începu liturgia, sub deursul căreia bravii coriști din Nicolinț executaseră cu multă precisiune și armonie cîntările liturgice, încât străinii prezenți se mirau că un cor compus din plugari și condus de un plugar pot arăta atîta dexteritate musicală. De aceea comuna le mulțumește și-i asigură că nu-i va uita.

Sub priceasnă Preasfinția Sa arhierel se ivi pe amvon ca al 2-lea Chrisostom și ținînd poporul adunat în număr atît de mare încă, deși ploa în continuu, totuși nu numai biserica, ci și corul și cele două galerii de-a-supra străinilor de cîntăreți erau îndesate de oameni de toate stările, veniți atît din comună cît și din vecinătate, — a ținut zic în ton lin, popular și priceput — o cuvîntare despre însemnătatea bisericii, îndemnînd apoi pe credincioși să propășească în moralitate și religiozitate, preotul se continue cu activitatea lui de până acum și poporul se asculte de sfaturile și învîțăturile preotului, care precum se vede a contribuit cu multe osteneți la ridicarea acestei biserici, să rămână credincioși pururea legii strămoșești, care i-a ferit până acum și-i va feri și pe viitor de cutupire și înghițire prin elemente străine, în fine să fie cu toții trezi și lucrători spre a-și agonisi mijloacele de susistență pe cale onestă, căci atunci vor fi creștini buni și cetățeni buni totdedată. Încheiînd se auziră strigări de: „Să trăiască Măria Ta“.

După finirea liturgiei Preasfinția Sa dl episcop întorcîndu-se cătră curțiar, se trezi că vis-à-vis de curțiar, unde se află biserica cea mare sîrbească, îl aștepta și poporul cu preoții sîrbești Petru Bolgarici și Mișă Račić în ornat și cu litia înaintea bisericii amintite, deci Preasfinția Sa se cobori din trăsură și a fost condus în biserică, unde preotul sîrb Petru Bolgarici îl întimpină cu o vorbire în limba sîrbească, în care în numele comunei sîrbe de aici își exprimă bucuria ca i-se dă ocaziune rară de a pute face onorurile cuvenite unui prelat bisericesc, deși de altă limbă, dar' de aceeași confesiune, ale cărei drepturi și interese fiind aceleași, înaltul oaspe le-a apărut cu mult curaj și logică pentru ambele bioericii naționale, română și sîrbă acum de curînd în casa magnaților și sperînd în această apărare și pe viitor, ear' mai ales în dezvoltarea unor relațiuni amicale-frățești și sincere între cele două națiuni, română și sîrbă de aceeași confesiune, care relațiuni s'au fost înăspriț încetva prin despărțirea Românilor, dorește înaltului oaspe viață lungă. Preasfinția Sa i-a răspuns în limba română, mulțumindu-i pentru onoruri și asigurînd că recunoaște necesitatea relațiilor frățești între Români și Sîrbi și dorește, ca aceasta să și existe, precum și antevorbitorul a a centuat. Dînd apoi binecuvîntarea eși din biserica sîrbă și intra peste drum în cortelul seu, pe-trecut de suita sa și de alți oaspeți.

(Va urma.)

Un discurs al principelui Bismarck.

Zilele trecute șapte sute de institutori bavarezi s'au dus la Kissingen spre a prezenta omagiile lor principelui Bismarck. Cu această ocaziune, fostul mare cancelar al imperiului german a rostit un lung discurs, vorbind mai cu seamă de rolul ce școala primară trebuie să-l joace în educarea tinerilor germani, și a mai spus, în treacăt, câteva cuvinte de spiritul care, după dînsul, inima acum cătrăva ani și animiază încă învîțămentul dat prin școala franceză.

Eată reasumatul acestui discurs, astfel cum îl dă ziarul parisian „Le Temps“:

Școala germană constituie o parte foarte însemnată din instituțiile noastre naționale.

Școala germană, în Bavaria, în Saxonia, în Prusia, precum și în cele mai mici state, este, ca și corpul oficerilor germani, o instituțiune în special germană pe care națiunile străine

ni-o invidiază și pe care ele nu vor reuși să o imiteze așa de ușor cel puțin cîtva timp.

Germanii pe care corpul institutorilor din Germania întreagă i-a împlîntat în sufletul poporului, în cursul celor din urmă ani, au produs roadele lor și au dat națiunii noastre, din punct de vedere politic, o limpezire de idei și o greutate la care poporul german n'a putut să se ridice în timpul din urmă, atunci când școala nu era încă organizată precum ese azi.

Influența puternică ce fiecare institutor poate s'o exerciteze asupra dezvoltării vieții noastre naționale este basată pe faptul, că sufletul copilului este încredințat în mîinile lor ca o foaie pe care nimic încă nu este scris, și ceea-ce institutorul înscrie pe dînsa rămîne gravat cu litere ce nu se pot șterge toată viața copilului.

Am mai spus și altă-dată: acela care are în mîinile sale școala germană ține în mîinile sale viitorul. (Vii aprobări.) Vreau să citez pe Francia ca un exemplu de influența ce școala poate să exercite asupra caracterului național. Ori de câte-ori am fost în Francia, în timp de pace ca și în timp de războiu, totdeauna am profitat de ocaziunea ca să studiez organizația școalelor și să cercetez caietele elevilor. Ei bine, am constatat că Francia a apucat pe un drum, pe care nu l-a-și recomanda deloc compatrioților mei. În vîțămentul francez, sub niște influențe venite de sus, a întreținut într'un mod conștient defectele caracterului național francez: vanitatea, șovinismul, disprețul pentru celelalte națiuni, ignoranța de fapt despre geografie și istorie. Dela Napoleon I. și până azi învîțămentul istoriei în Francia nu este decît o mare falsificare a istoriei. Această falsificare se face din ordin superior. Ea a exercitat o influență rea asupra caracterului național.

Această influență pe care școala a exercitat-o în Francia, trebuie să ne facă să ne reamintim preceptul: „Cunoaște-te pe tine însuși“, să ne dăm seama de ceea-ce constituie atributele caracterului nostru național, pentru ca să putem să le corigăm și să le suprimăm: aceasta este, după părerea mea, una din misiunile școlii.

Dl de Bismarck vorbește apoi de rolul pe care școala trebuia să-l joace în unificarea intelectuală a Germaniei, și explică ceea-ce înțelege prin particularism:

Altă-dată, slăbiciunea noastră și rolul nedemn pentru o națiune mare pe care Germania l-a jucat, au desvoltat la compatrioții nostri o tendență de a forma tot felul de uniri particulare, a se depărta de marea idee națională, de a perde sentimentul că noi sîntem toți Germani. Această tendență a îmbrăcătîit totalitatea, a sfîșiat o parte din mantia imperială a națiunii, aceasta trebuie, cred eu, să combatem, și cea mai frumoasă sarcină pentru institutor, este de a combate această tendență în școală.

Prin aceasta nu mă ridic contra particularismului luat în sensul în care e luat când îl combate cineva din punctul de vedere centralizator. Din contră, înmulțind centrele de educație guvernamentală, particularismul a avut partea lui cea bună și o are încă, și formează în bilanțul național un element pe care n'aș voi să-l șterg, și care favorizează sentimentele de solidaritate națională. De acest particularism se leagă fidelitatea care caracterisă pe german și atașamentul seu la dinastia sa. Închipuți-vă că toate dinastiile germane vor fi dispărut într'o zi: credeți că am rămîne uniți? (Nu! nu!) Eu cred că statul prusian n'ar rămîne unit, dacă dinastia ar dispăre deodată, și dacă am fi puși în poziție de a alege una nouă. Aș considera deasemenea ca o nenorocire ca numărul dinastiilor germane să se micșoreze. Avem nevoie de ele ca de un senat al națiunii, ca de o legătură care unește pe membrii națiunii

Dinastiile s'au combătut altă-dată, și principele Bismarck citează ca exemplu despre acest fapt ceea-ce s'a petrecut în 1866. Dar', zise dînsul, războiul din 1870 a dovedit că în acel moment deja mîinile făcute în 1866 de niște frați fraților lor erau vindecate.

Neînțelegerile de odinioară s'au uitat și unitatea constituită în 1870 nu va pute fi sdruncinată prin faptul că Bavarezii sînt buni Bavarezi și Saxonii buni Saxoni:

Din contră, urez fiecărui stat particular atîta libertate de mișcare cît posibil este a i-se da, fără ca solidaritatea noastră față cu străinul să suferă din cauza aceasta în instituțiunile noastre militare și vamale. În aceste lucruri necesare trebuie să rămînem uniți; în lucrurile nu necesare trebuie să fim concilianți și să lăsăm fiecăruia obiceiurile particulare care i-au devenit scumpe.

CRONICĂ

Manifestațiuni „patriotice“. Ni-se scrie din Turda cu data de 25 August c. următoare: În seara de 24 l. c. au sârbat Maghiarii din Turda onomastica lui Kossuth. În câteva locuri au iluminat ferestrele. Pe la 8 oare era piața înfășată de lume, înarmată cu ciomege. Pe la 8 1/2 au început a sbură pe coperișul casei dlui Vlăduț petri aruncate din depărtare cu praștia și i-au spart fereastra. Atac tumultuos asupra lui Vlăduț nu s'a făcut de astă-dată, pentru-că poliția a oprit se cânte muzica pe piață, și când cei 3-400 de demonștrânți au fost provocați de căpitanul de poliție să se împrăștie, s'a dus care încet. Atăta poate se face un „oszlojtok“ al poliției, când nu e cu tumultuositate ca conducătoare. — Până aci corespondentul nostru. Din parte-ne felicităm pe bravii Turzeni, că n'au uitat să spargă în onoarea lui Kossuth câteva ferestri. Așa se cuvine: Kossuth și scandal!

Holera. Din comitatul Szabolcs n'a fost anunțat nici un cas nou de holera. Din contră în comitatul Maramureșului holera se constată în următoarele comune: Nagy-Bocskó: 4 îmbolnăviri, din care 3 morți; Kislonka: 7 îmbolnăviri, cu 2 morți; Körömező: 3 îmbolnăviri, cu 1 mort; Rahó: 2 îmbolnăviri, cu 2 morți; Vajnáğ: 4 îmbolnăviri cu 1 mort; printre lucrătorii de drum de fer: 12 îmbolnăviri cu 6 morți; Salyó-Poiana: 10 îmbolnăviri cu 6 morți. În comitatul I. N. K. Szolnok s'a constatat: în Karisag: 0 îmbolnăvire cu 1 mort; Kurt: 0 îmbolnăvire; Mező-Bura: 1 îmbolnăvire. În comitatul Zemplin: Tárkány: 5 îmbolnăviri cu 1 mort; Czizgánd: 3 îmbolnăviri cu 2 morți; Karád: 5 îmbolnăviri; Tisza-Lucz: 1 îmbolnăvire. În comitatul Sătmár: în orașul Satu-mare: nici un cas; Femezele-de-jos: 3 îmbolnăviri cu 2 morți; Totfal: 2 îmbolnăviri cu 2 morți; Baia-mare; 4 îmbolnăviri cu 1 mort; Aiudul-mare: 1 îmbolnăvire. În comitatul Bereg: singura comună Nagy-Lónya are 3 îmbolnăviri cu 1 mort. În comitatul Ugocsa: Godényháza: 3 îmbolnăviri; Szászfalva: 2 îmbolnăviri; Királyháza: 1 mort. În comitatul Solnoc-Dobâca: Valea-glodului: 3 îmbolnăviri; Simișna: 2 îmbolnăviri. În comit. Cojocneii: Cluj: 6 îmbolnăviri și 2 morți; Fejerd: 1 îmbolnăvire.

Sinuciderea unui deputat. Știrile primite din Agram spun: Deputatul în dieta croată și în Reichsrathul din Viena, Vasile Critovaf, s'a împușcat la 23 c. în Triest. Nefericitul deputat s'a bucurat de mare vază printre Sârbii din Croația.

Verstă înaintată. Mai zilele trecute muri în Gurahonț un Român, Nicolae Nicola, în vîrstă de 107 ani, fiind mai pînă la moarte sănătos.

Apel

cătră întreg onoratul public român iubitor de progres în cultură a neamului seu.

Pericolul ce amenință existența școalelor noastre românești, prin redactarea noului proiect de lege ungureasc pentru salarisarea învățătorilor, a pus pe cugete pe toți bărbații serioși și cu suflet nobil ai națiunii noastre. Toți și-au pus întreabarea, că ce ar fi de făcut? și că ce ar fi mai expedient pentru a înconjura acest pericol iminent? În urmă au ajuns la acea firmă convingere, că singurul mijloc salutar sînt propriile noastre puteri, propriile noastre forțe. Durere însă, căci acolo unde aceste puteri nu sînt suficiente sau unde lipsesc cu totul și nu sînt suplinite prin marinositatea nobilului nostru public român, acolo vrînd-nevrînd trebuie să suferim oare-care ingerență străină, a cărei efecte din capul locului se cunosc.

Noi locuitorii comunei Sz-Feleac, cu trageră de inimă cătră progresul și cultura limbii noastre, precum și cătră deșteptarea conștiinței noastre naționale românești, nu am astupat urechile noastre și inimile nu le-am învîrtoșat întru ascultarea și primirea nobililor povețe obținute din partea celor chemați, ci din contră, cu trup cu suflet ne-am arbat aplicați a face și jertfă total numai ca marea noastră cauză națională să fie susținută în toată demnitatea sa.

Încă îndată la început când s'a colportat știrea, că efectului proiect unguresc susamintit va fi o influență nelimitată a guvernului în afacerile școalelor noastre confesionale, la cas când acelea nu ar fi în stare a presta un salariu legal învățătoresc de 300 fl., noi locuitorii acestei comunei se prevenim pericolul iminent nu am pregetat a postpune ori-ce interese particulare și a alcătui din sudoarea noastră acel salariu prescriș prin lege.

Cu atât însă se pare a nu fi făcut destul; căci aflându-se edificiul nostru școlar în stare aproape ruinătoare, pe viitor ne este cu neputință a-l folosi spre acest scop, ba în trecut și mai cu seamă în decursul anului școlastic expirat, am fost amenințați din partea forurilor mai înalte școlastice cu amenđe în bani, ba chiar și cu închiderea aceleia, la cas când pe viitor nu vom avé un edificiu cores-punzător.

Necapabilitatea acestui edificiu de a servi ca loc de școală, știm cunoscut-o și știut-o și noi fără admoniari, dar starea noastră materială, atât de miseră, precum și alte trebuințe care imperativ au pretins dela noi realizarea, ni-au pus în impotințe a a pute să satisfacem acestei dorințe, căci abia au trecut că-

teva săptămâni numai, de când cu multă zoală am reușit a ridica din poporul nostru toate supraedificiile parohiale și acum o altă grutate ne apasă umerii. Încurajați însă prin marinositatea onoratului public românesc nici de această dreptate nu ne înfricăm, ci cu dragoste deschidem apelul nostru tuturor fraților nostri binevoitori, rugându-i ca pe lîngă cele înșirate, mai luând în considerare și referințele noastre etnice, să ne pregete a ne sări întru ajutor.

Comuna noastră este amestecată și cu puține familii ungurești, care deși își au și ei școala lor proprie, totuși pînă acum știau mai bine românește decît ungurește. De un timp încoace, însă, de când conștiința națională și idea rîu înțeleasă (șovinistă) de stat maghiar și-a aflat rîsunetul și în masa poporului, corifeii lor vîzînd minoritatea disparentă a familiilor ungurești din satul nostru și temîndu-se ca cu timpul să nu fie contopite în masa poporului românesc, și-au dat toată silința a-i emancipa de sub acea influență. Fiind de firma convingere, că pe lîngă toate opintirile noastre nu vom fi capabili a întregi salarul învățătoresc la acel minim de 300 fl., vom fi nevoșiți, ba chiar contrîși a ridica împreună o școală comunală, de sub masca căreia cu timpul să ne trezim cu alta de stat. Nisuiințele noastre însă de astă-dată le-a zădărnicit dorința.

Acum de nou îi nutrește speranța, că totuși imposibilitatea noastră de a ne ridica pe viitor ni-se va închide școala și astfel scopolul lor va fi prin aceasta ajuns.

Noi însă credem firm, că și această speranță a lor ilusorie are să rămână, căci: „dreptul prin credință va fi viu“. Avînd dar, prea onorat public românesc, în inimile și mințile noastre un plan atât de salutar, care realizat de sigur ne va scoate din gîtlejul hidrei sdrobitoare a culturii noastre naționale, ne luăm îndrăzneală a recurge la sprijinul și ajutorul tuturor confrăților nostri de bine rugându-i, că precum întotdeauna tuturor, astfel și nouă acum să ne sară în ajutor întinzîndu-ne bolul seu frățesc, care o împreună cu jertfa noastră din inimă prestată ne va mîntui de pericolul ce ne amenință.

Rugăm cu tot respectul pe prea onorații domni colectanți, ca să stăruescă întru adunarea unui ajutor cât mai neînmeneșt pentru mult lipsita noastră școală, ear listele cu sau fără rezultat să binevoescă a le reînăpoia subscrisului curator Stefan Todoran, pînă cel mult la 1 Septemvrie st. n. în comuna Sz-Feleac, p. u. Apa-Nagyfalu, comitatul Solnoc-Dobâca.

NB. Despre ajutoarele incurse se va face raționciniu public.

Sz-Feleac, la 16 Iulie 1893.
Cu distinsă stimă:
Michail Baciu, Ștefan Todoran,
preot român. curator centrorol.

VARIETĂȚI.

(Un supliciu spaimîntător.) Ziarele din Tonkin, sosite cu pachetbul Sidnei ne povestesc următorul îngrozitor fapt petrecut la Hung-Ien:

Persoanele care se aflau zilele trecute pe malul fluviului Roșu, au putut asista la un spectacol dramatic și înmărmuritor.

O plută compusă din câțiva bambuși, și de trunchiuri de banani, a trecut la o mică distanță de mal, pe riu cu o iuteală amețitoare.

Pe plat-formă se aflau întinși, goli, un bărbat și o femeie, Indigeni, cu mâinile și picioarele petrecute prin bambuși ascuțiți, cu gura închisă printr-un fel de capace, ear buzele fiind cusute cu un fir de ață groasă.

Lîngă Hung-Ien, unul din acești nenorociți, făcî o sfortare, și ridică capul pentru a cere ajutor. Imediat persoanele prezente, căutără o barcă și o canoe. Dar pînă găsiră barca, era prea tîrziu, pentru nenorocii așa de oribil chinuți. Ei au perit de sigur puțin apoi în teribila neliniște.

După spusele Indigenilor, acești indivizi erau un bărbat și o femeie adulteri. Se așezase între ei alimente, pe plută, în așa chip însă că nu le puteau atinge.

O mare pancartă, fixată la coada plutei le arăta greșeala. Un asemenea supliciu se întîmplă adesea. Bărbatul ultragisat, are dreptul nu numai de a ucide pe vinovați, dar chiar de a săvîrși asupra lor o atrocă răsunătoare.

Nu e rar, ca și copiii femeii să sufere un asemenea chin.

Independența tonchineză, adauge că este regretabil că astfel de obiceiuri urmează a se aplica sub dominațiunea franceză, și ar fi de dorit ca o legislație mai puțin barbară să fie pusă în vigoare în privința vinovaților.

Posta redacțiunii.

Dlul M. P. Șirvia. Regretăm că nu vî putem trimite acele numere: nu le ma avem. De altfel nu merită să mai săi de vorbă cu un pîcătoș cum e Pituk.

Bibliografie. AVIS LITERAR.

„Dor și jale“ este titlul poeziilor dlui D. Voniga, care în broșură voluminoasă de 13-14 coale 8°, hîrtie velină, în curînd vor eși de sub tipar.

Volumul se va extinde peste 200 pagine și va cuprinde 140-150 poezii lirice cu o prefață scrisă de dl J. Russu Șirvanul.

Pentru înlesnirea penumărării, abonenților prin liste li-se dă favorul de a primi exemplarul broșurat cu un preț de 1 fl. (2 coroane); ear' legat în lux cu 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

După eșirea opului de sub tipar, prețul unui exemplar broșurat va fi 1 fl. 40 cr. (2 cor. 80 bani) și legat în lux 1 fl. 80 cr. (3 cor. 60 bani).

A apărut:

„Magyar-román zsebszótár“ (Dicționar maghiar-român.) De Octavian Barițiu, profesor gimnasial în Năsăud. A doua edițiune îndreptată și completată. Cluj, 1893. Librăria universității Ioan Stein. Prețul 1 fl. 40 cr.

În editura librăriei Nicolae I. Ciurecu din Brașov a apărut:

„Carte de cetire“ pentru cl. III. gimnasială, reală și pentru școalele superioare de etc. De Virgil Onițiu, profesor.

A apărut:

„Román-magyar Kéziszótár“ (Dicționar român-maghiar) de Nicolau Putnok, director gimnasial. Budapesta, în editura lui Wilhelm Lauffer. Prețul: broșurat 1 fl. 80 cr., legat 2 fl.

A apărut:

„Navigațiunea pe Olț și importanța ei pentru România, de Dr. Carol Wolff, director al cassei de economie din Sibiu. (Extras din „Buletinul Geografic“ Trim. III și IV. 1892.) București, Stabilimentul grafic I. V. Sococ.

A eșit de sub tipar opul „Toma a Kempis“, tradus de Gavriil Pop, canonic, Prețul 1 fl. 10 cr. legat. Doritorii de a-l avé să binevoescă a se adresa la autorul în Blaj, trimițînd 1 fl. 15 cr. și vor primi opul francat.

A apărut:

„Apele minerale ale Sîngeorgiului-român din nobilul district al Năsăudului (astăzi comitatul Bistrița-Năsăud) în Nordul Transilvaniei, de Dr. Leo Murășanu, medic practic și profesor de igienă la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș.

A apărut:

„Colecțiune de plante“ sau „Herbariu“, arangiat de I. Moșil, profesor la gimnasiul real din Slatina, merit pentru așezarea plantelor uscate, adunate de elevii școalelor secundare speciale sau de universități. Colecțiunea este însoțită de 340 etichete pentru plante, tipărite în limba română și latină precum și de o instrucțiune, în care se explică adunarea, uscarea și așezarea plantelor în herbariu etc. Prețul unui exemplar 2 lei 80 b., cu coperte în colorii 4 lei.

Se afia de vînzare la librăria societății „Încurajarea comericiului român“ în Slatina.

Călindarul șiliei.

15/27 August 1893.

Iulian: (+) Ad Născ. de Dzeu. Gregorian: Iosif Calas.

Soarele: răsare 4.53 apune 7.13

Buletin meteorologic.

Sibiu, 25 August n. 10 oare dimineața.

Table with 5 columns: Presiunea atmosferică, Temperatura după Celsius, Maximul și minimul de temperatură, Direcția vîntului, Observată, Diferența din prezînt.

Din țeară 21 August n. 8 oare dimineața.

Table with 5 columns: Stațiunile, Presiune atmosferică, Temperatura Celsius, Vîntul (direcția și titria).

Sosiți în Sibiu.

La 26 August n. Hotel „Newirth“: I. Mărginean, căpitan, din Pojon. Dr. Engel, din Budapesta. Knöpfler și Silberberger, pelerini, Hess, din Viena, Magnus, din Berlin, comercianți. Hotel „Haberman“: M. Lövi, F. Harth, chelner, din Zoltan.

Economic.

Falimente. Cetim în „Românul“, Tribunalul de comericiu din București a declarat ieri în stare de faliment firma: Herman Hartemberg, comerciant de haine, strada Șelari. Sindic provisor, dl avocat C. G. Ștefănescu. Aceiași tribunal a declarat zilele trecute în stare de faliment firma: Isidor Rotenberg, comerciant de mărunchișuri, strada Văcărești. Sindic provisor. dl avocat G. Kiriac.

Impozitul asupra operațiunilor bursei din Berlin. Înainte de a lua ori-ce măsură fiscală, guvernul german va spori impozitul asupra operațiunilor de bursă. După calculule făcute, se crede că prin sporirea proiectată, acest impozit, care în anul trecut nu a produs decît 9 milioane, va produce 35 milioane mărci.

Exportul nostru în Germania. Cetim în foile de dincolo: În urma neînțelegerii vamale dintre Rusia și Germania noi sîntem avantațați înlăturându-se astfel concurența Rusiei.

Cum aflăm însă, ministerul Germaniei va usa de cea mai mare rigoare față cu certificatele de origină ale exportatorilor români, prin care va trebui să se dovedească nu numai „proveniența din România, ci și producțiunea lor în țeară“.

Aceasta spre știința exportatorilor care vor trebui să cercé consulilor germani stipulațiunea în certificatele de origină, că cerealele sînt produsele solului român.

Piața cerealelor din portul Brăila.

Operațiile efectuate în 11 August v. 1893.

Stamatopulo lui Christoforato freres, grâu 1100 hect. 8.50 lei. Gabrei Ficher lui P. Georgiadi, porumb 3500 hect. 6.80 lei. N. V. Perlea lui F. Carnevali, grâu nou 3500 hect. 6.80 lei. N. V. Perlea lui F. Carnevali, grâu nou 1875 hect. 8.85 lei. N. V. Perlea lui F. Carnevali, grâu nou 1780 hect. 9.05 lei. N. V. Perlea lui F. Carnevali, grâu nou 1110 hect. 9.15 lei. M. V. Perlea lui L. & M. Feitler, porumb 7590 hect. 10.12 lei. P. Theohar & Co. lui Samoil & Fried., grâu nou 2700 hect. 8.45 lei. P. D. Vanvuri lui A. Embirico, grâu nou 4400 hecti 9.70 lei. P. Theohar & Co lui I. Millas & fiu, grâu nou 3200 hect. 8.85 lei. Frații Bach lui F. Carnevali, porumb 2990 hect. 7.10 lei. Frații Bach lui F. Carnevali, grâu nou 2150 hect. 9.10 lei. Petcu lui Sam. & Fried. grâu nou 3020 hect. 8.47 1/2 lei. C. Dimitriadi lui L. & M. Feitler, grâu nou 2000 hect. 7.70 lei. P. Sarlos lui Galiazato freres, porumb 2870 hect. 7.90 lei. Sasso & Niștor lui Sam. & Fried. 1550 hect. 9 lei. A. Verona lui E. Carnevali, grâu nou 3000 hect. 8.95 lei. Evloghio lui A. Erlfing, porumb 10.500 hect. 6.80 lei. P. Theohar & Co lui A. Erlfing, porumb 2730 hect. 6.85 lei. P. Theohar & Co. lui A. Erlfing, porumb 2750 hect. 6.79 lei.

Cereale sosite:

Pe apă: grâu 190.810 hect., porumb 195.500 hect., orz 5790 hect., meu 9200 hect., sêcară 6500 hect., fasole 3500 hect., ovês 1460 hect.

Pe uscat: grâu 158.860 hect., porumb 95.500 hect., orz 14.750 hect., meu 2300 hect., sêcară — hect., fasole 3500 hect., ovês 7000 hect.

Prețul mărfurilor

Piața din Mediaș, 24 August n. Grâu frumos hectolitru fl. 5.50 pînă fl. 5.75, grâu mestecat fl. 4.50 pînă fl. 4.75, sêcară fl. 3.50 pînă fl. 4.—, cucuruz fl. 3.50 pînă fl. 3.75, ovês fl. 1.90 pînă fl. 2.—, orz fl. — pînă —, sêmînță de cânepă fl. 3.25 pînă fl. 3.75, sêmînță de in fl. — pînă fl. —, fasole fl. 3.25 pînă fl. 3.5, mazêre fl. 5.— pînă fl. 5.25, linte fl. — pînă fl. —, cartofi fl. 1.50 pînă fl. 2.—, mîlăiu fl. — pînă fl. —, sêu brut 100 chilo fl. 20.— pînă fl. 24.—, luminări turnate de sêu fl. 36.— dană fl. 40, unsoare de porc fl. 58 pînă 60, slănină fl. 48.— pînă fl. 49, cânepa fl. 30.— pînă fl. 33.— în fl. 1.80 pînă fl. 2.—, sâșpun 100 buc. fl. 20 pînă fl. 30.—, spirit pro hectolitru fl. 53.— pînă fl. 57.—, carne de vită chilo 44 pînă 48 cr., carne de vitel 10 cr. pînă 52 cr., carne de porc cr. 44 pînă —, carnea de miel fl. 36.— pînă —, ouă 6 cu 10 cr.

Tîrgul de rimători în Steinbruch. În 23 August n. s'au notat: ungurești bêtărâni grei 43.— cr. pînă 49.— cr., de mijloc 48.— cr. pînă 49.— cr., ungurești grei tineri 52.— cr. pînă 52 1/2 cr., de mijloc 51.— cr. pînă 52.— cr., ușori 49.— cr. pînă 50.— cr., marfă țerănească grea 48.— cr. pînă 47.— cr., de mijloc 47.— cr. pînă 48.— cr., ușoară 47.— cr. pînă 48.— cr., românești, de Bakony, grei — cr. pînă — cr., transito grei — cr. pînă — cr., transito de mijloc — cr. pînă — cr., transito ușori — cr. pînă — cr., transito sêrbesci grei 49.— cr. pînă 50.— cr., transito de mijloc 49.— cr. pînă 50.— cr., transito ușori 47.— pînă 48.— cr.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 23 August n. 1893.

Table with multiple columns: Sîmînțe, Cămințe, Prețul per 100 chilogr., etc. Lists various grain and oil prices.

Cursul pieței din Sibiu.

Table with 2 columns: Hartie-monetă română, Lire turcești, Imperiali, Ruble rusești. Includes exchange rates and commodity prices.

Bursa de Budapesta.

Table with 2 columns: Renta de aur ung., Renta de aur aust., Obligatiunile desp. regalilor, etc. Lists financial market data.

Bursa de Viena.

Table with 2 columns: Renta de aur ung., Renta de aur aust., Obligatiunile desp. regalilor, etc. Lists financial market data.

Bursa de Bucuresti.

Table with 2 columns: Din — — — 4 oare p. m, Renta rom. per 1875 5%, Renta română amort. 5%, etc. Lists financial market data.

Pentru redacțiune responsabil: Andreiu Balțeu.

